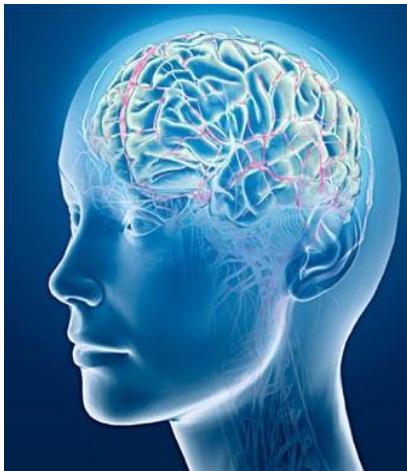

7. PŘEDNÁŠKA – SIGNÁLY MOZKU 1

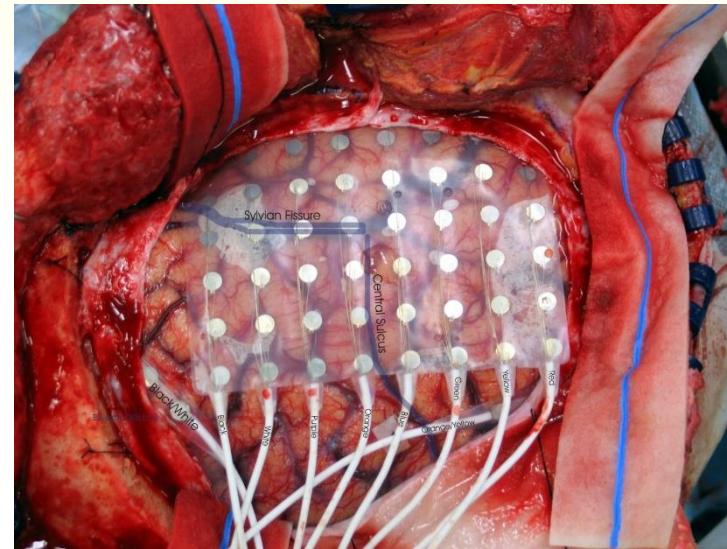
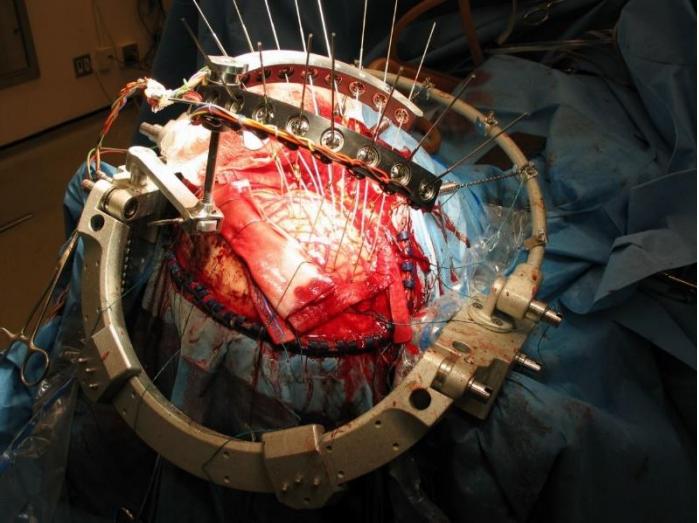
- **Elektroencefalogram EEG**
  - systém rozložení elektrod 10/20
  - základní typy zapojení
  - standardizace (snímání, přístroj, vyšetření)
- **Analýza EEG**
  - časová oblast
  - frekvenční oblast a mapování
- **Normální EEG**
  - ontogeneze
  - kazuistiky v EEG atlase
- **Zpracování EEG**
  - spektrální a korelační analýza
  - artefakty v EEG záznamech

Elektroencefalogram EEG

- **elektroencefalogram** je (grafická) reprezentace časové závislosti rozdílu elektrických potenciálů, snímaných z elektrod umístěných zpravidla na povrchu hlavy (skalpu) které vznikají jako důsledek **spontánní** elektrické aktivity mozku

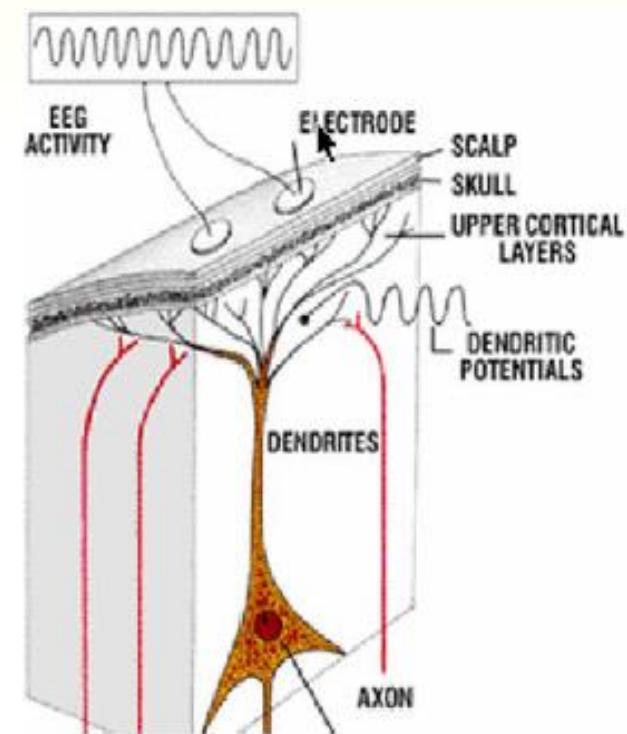
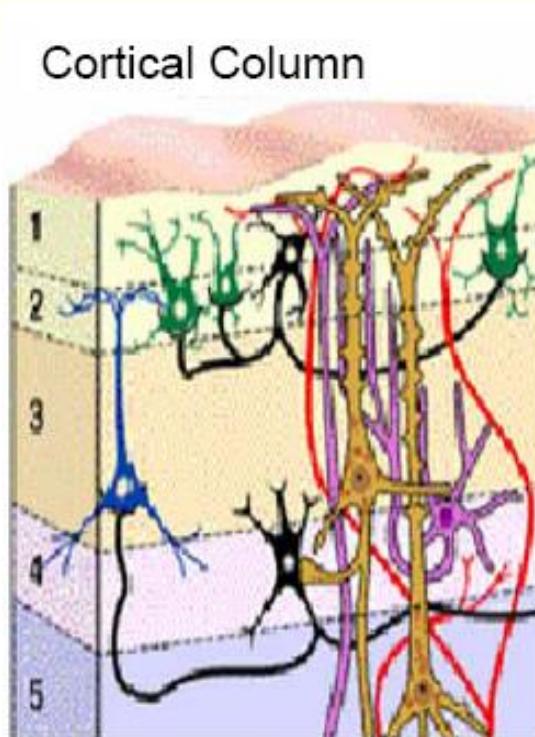

Elektrokortikogram ECoG

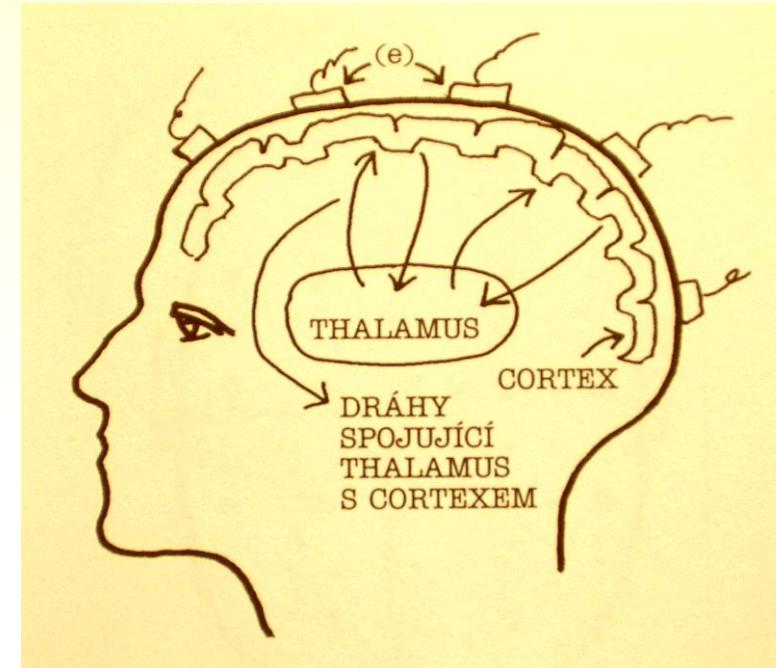
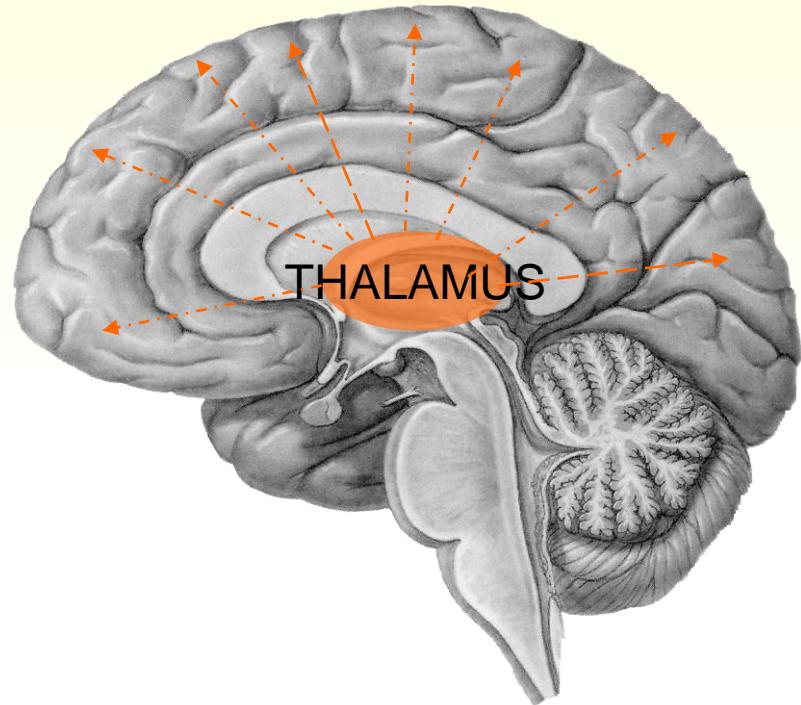

Elektroencefalogram

- **EEG** – metoda, u níž se v každém svodu snímá střední úroveň vzniku lokální skupiny neuronů, které leží v určité oblasti mozkové kůry

Elektrická aktivita mozku

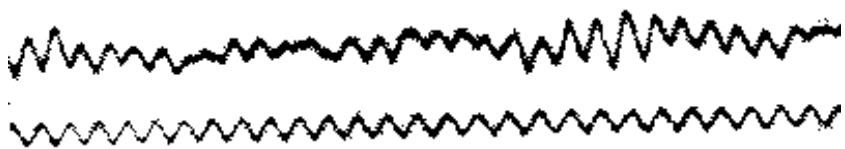
- Elektrická aktivita mozku vzniká synchronizací činnosti neuronů kůry mozku, především synchronizací membránových potenciálů synaptodendritických struktur. Zásadně do této činnosti zasahuje thalamus.

Elektroencefalogram

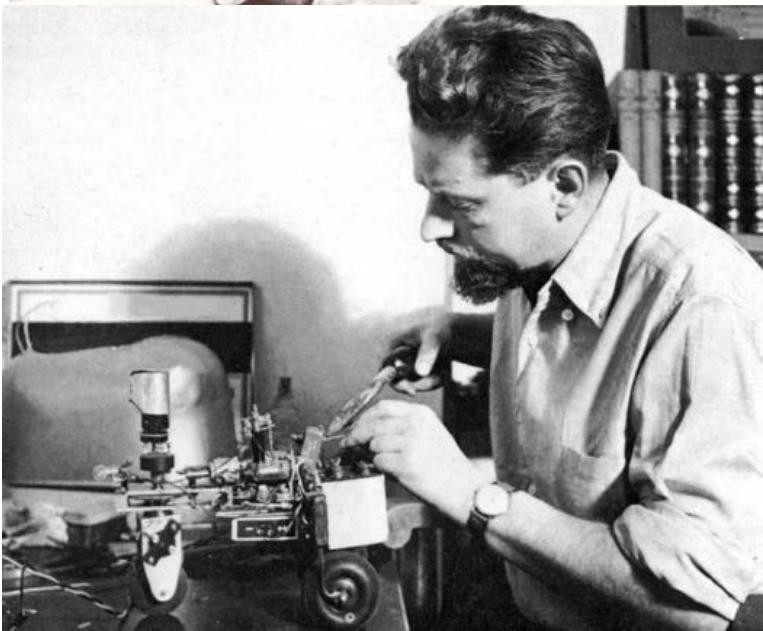
- **EEG umožňuje hodnotit:**
  - onemocnění epilepsií
  - různé formy poškození mozku
  - další poruchy centrální nervové soustavy
  - v řadě zemí se používá k definici mozkové smrti
  - BCI

Historie EEG

- 2.pol. 19 stol.
Richard Caton
- 1924
Hans Berger

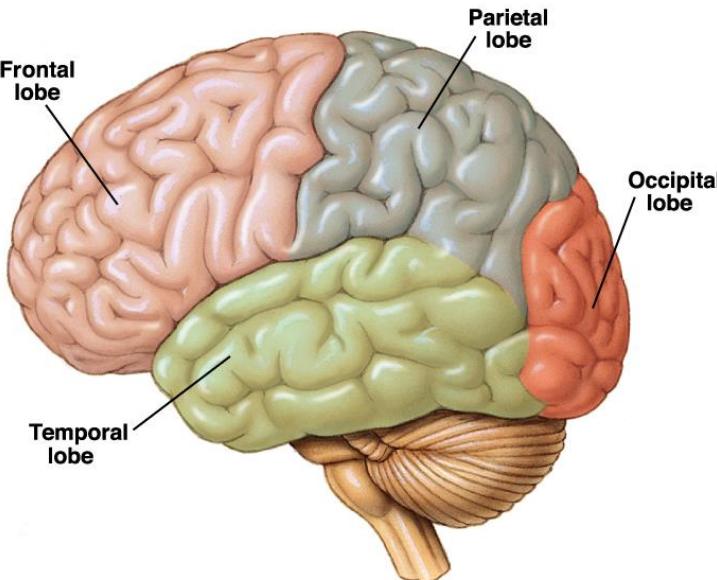
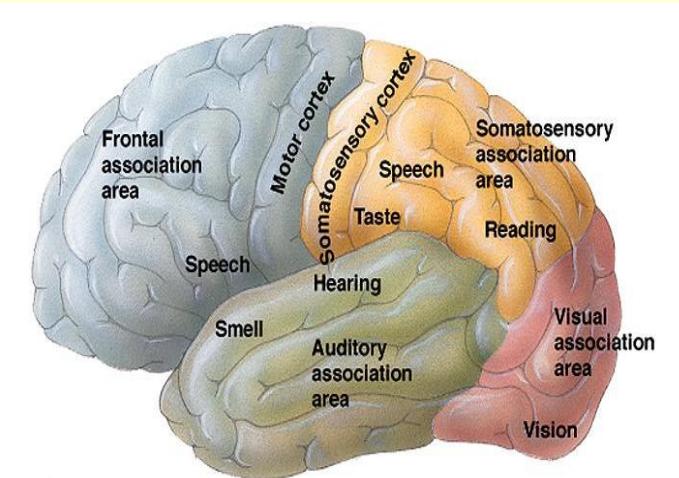

- 1950
William Grey Walter
- 1958
Herbert Jasper

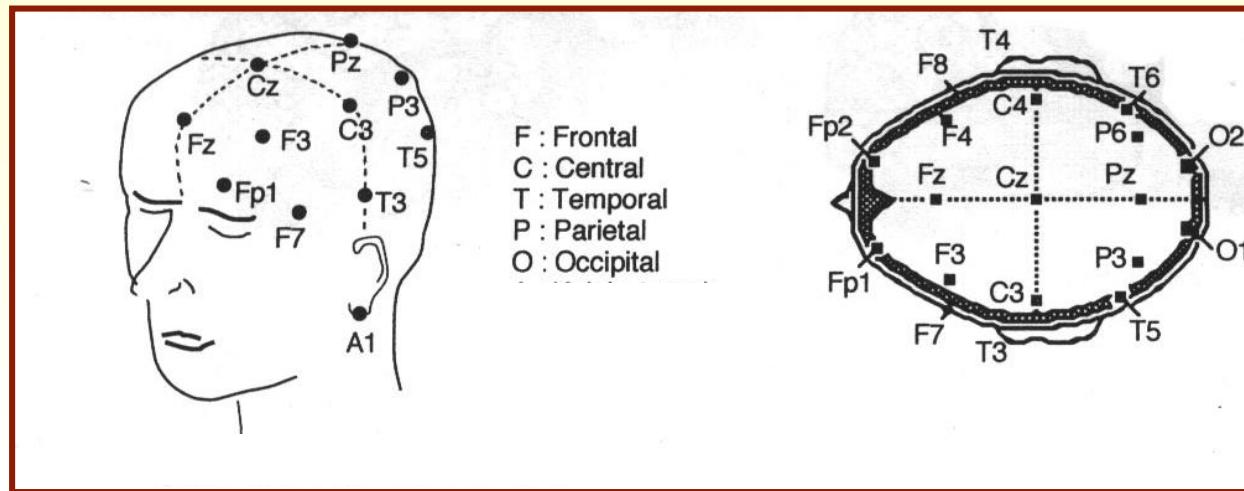

MOZEK

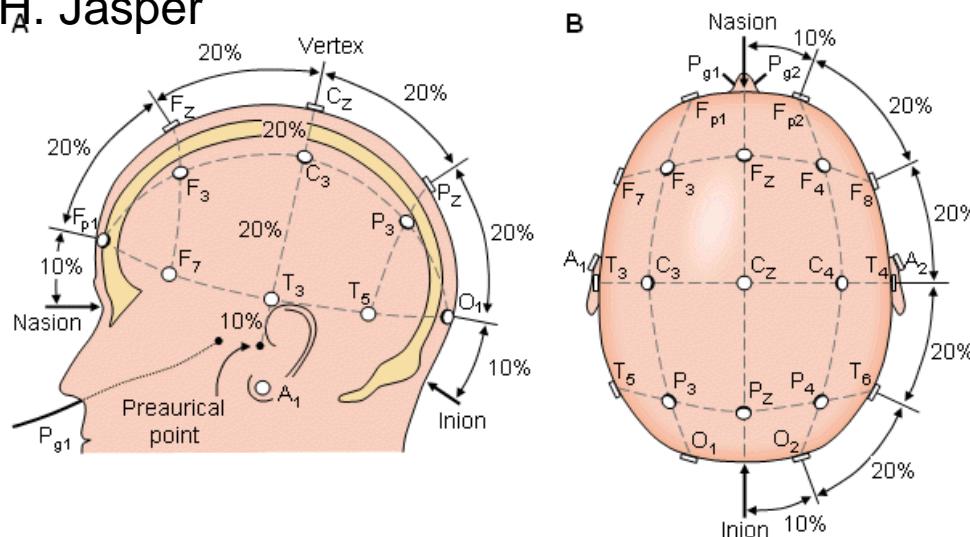
- laloky
  - čelní (frontální)
  - temenní (parietální)
  - týlní (occipitální)
  - spánkový (temporální)

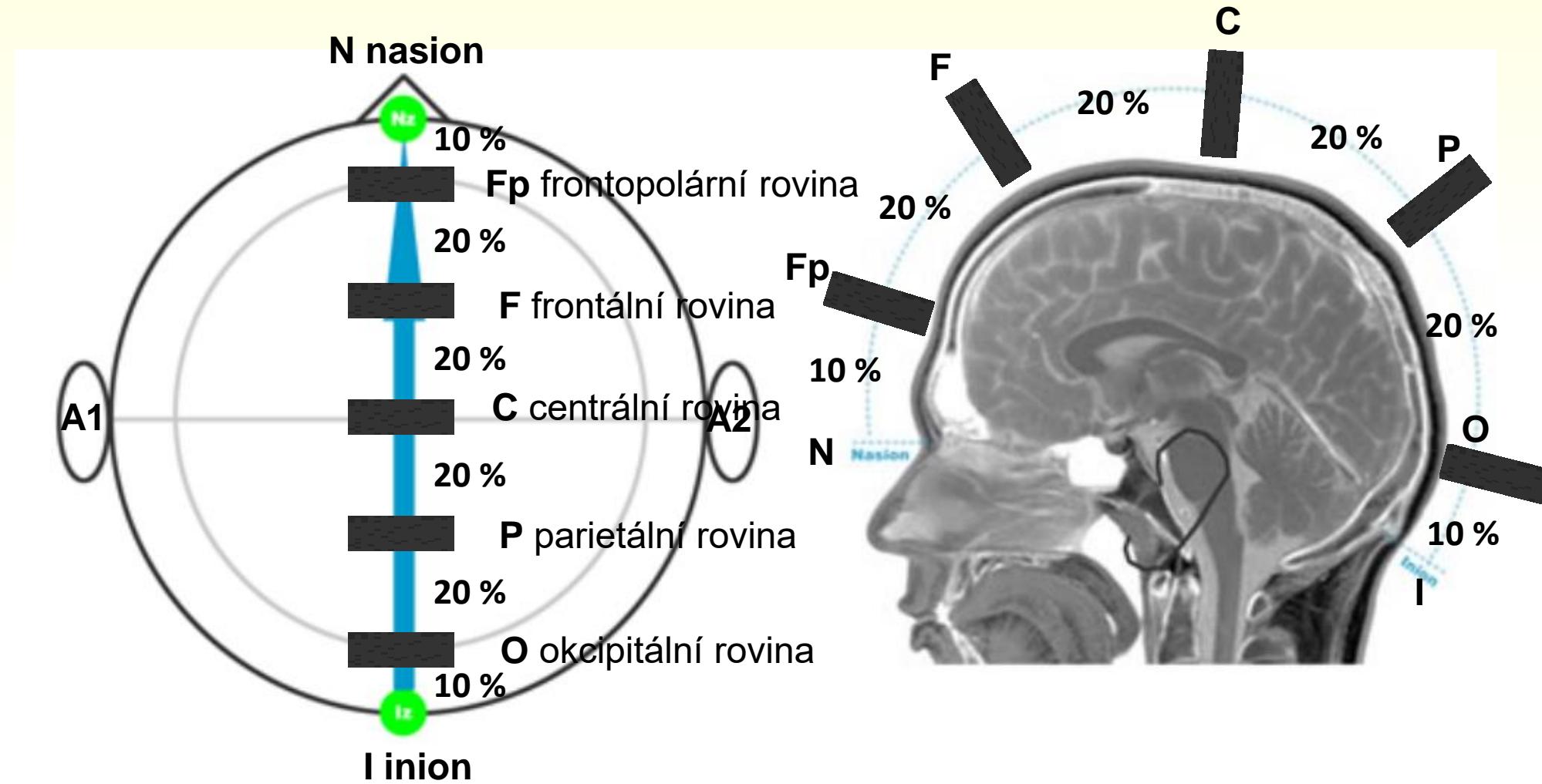
Systém rozložení elektrod 10/20

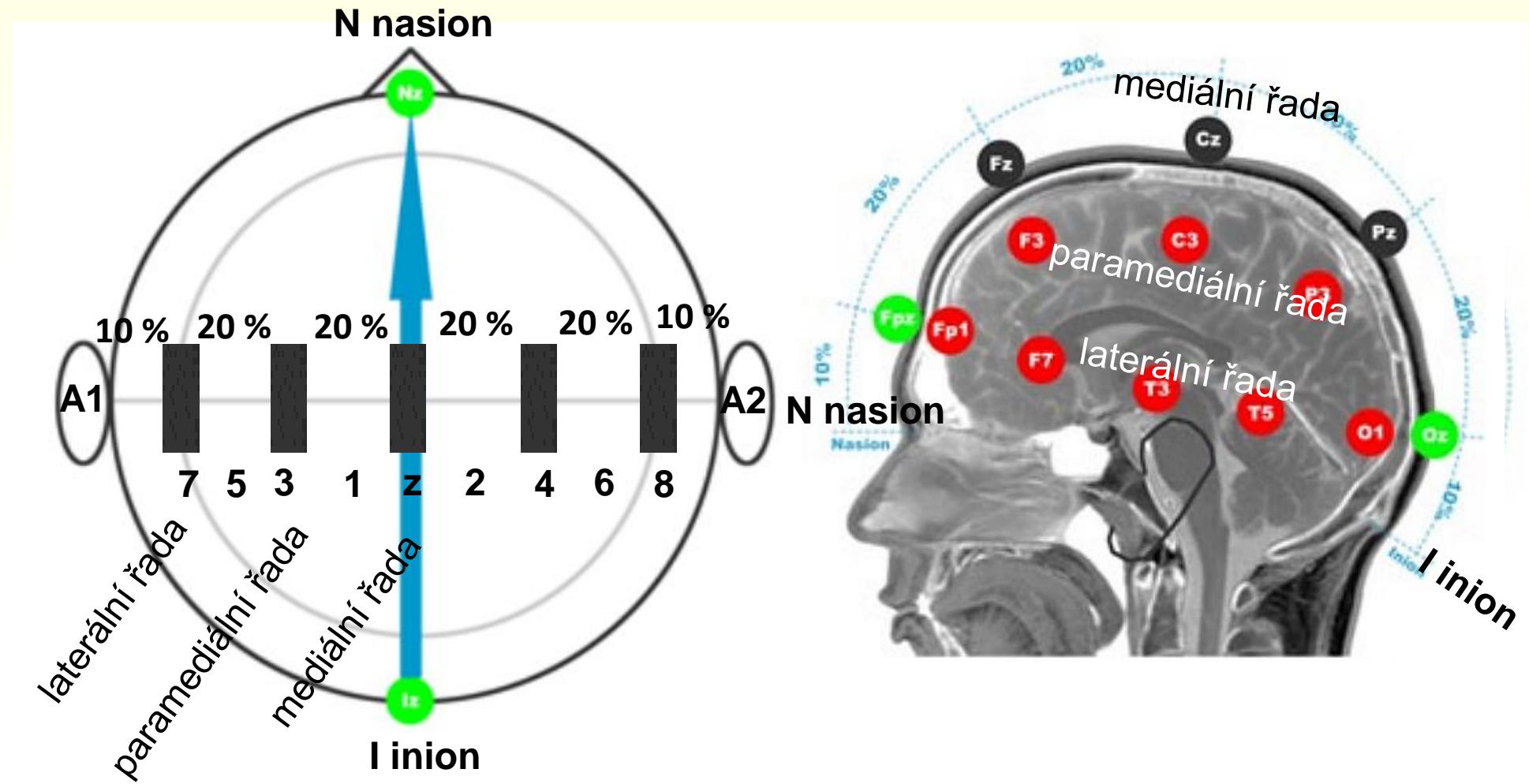
přijat v roce 1957, jeho autorem je doktor H. Jasper

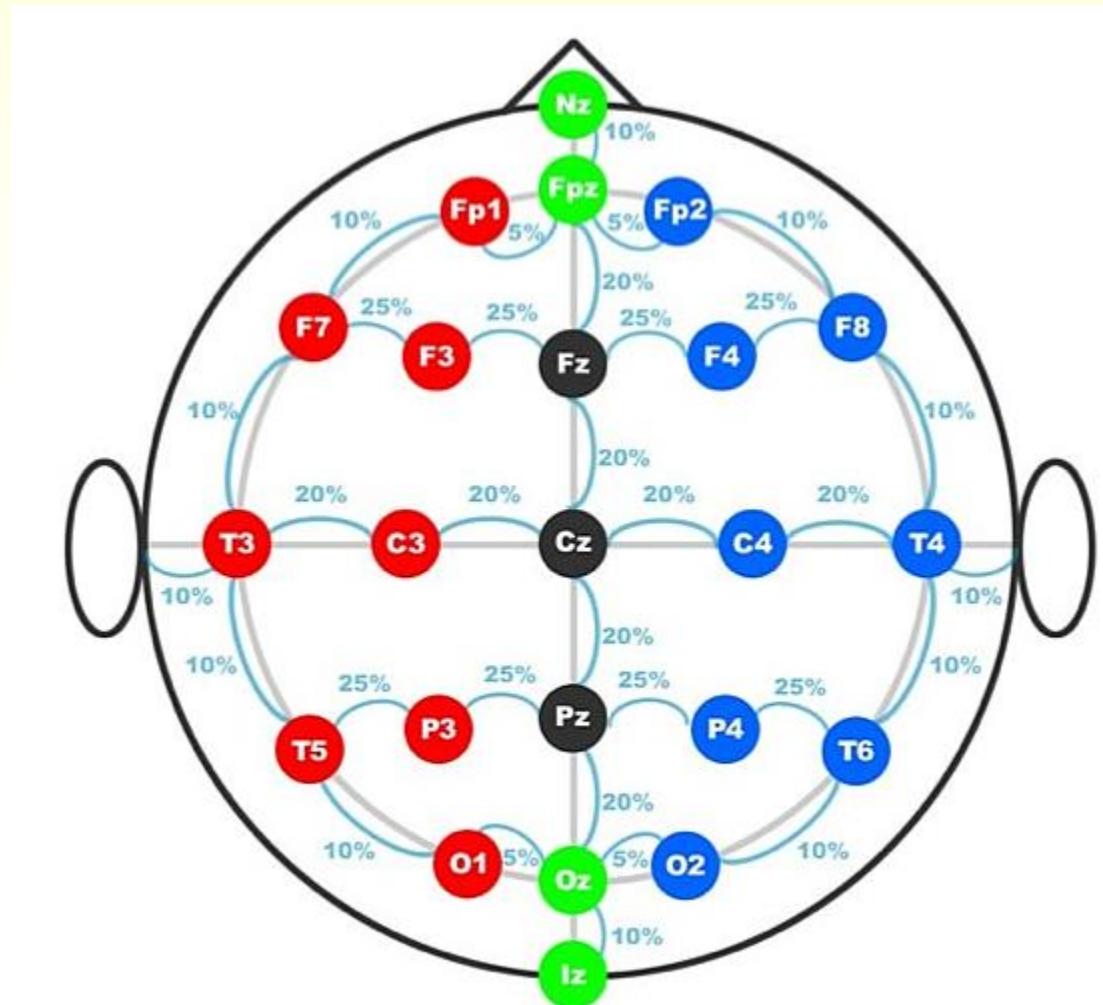
Systém rozložení elektrod 10/20

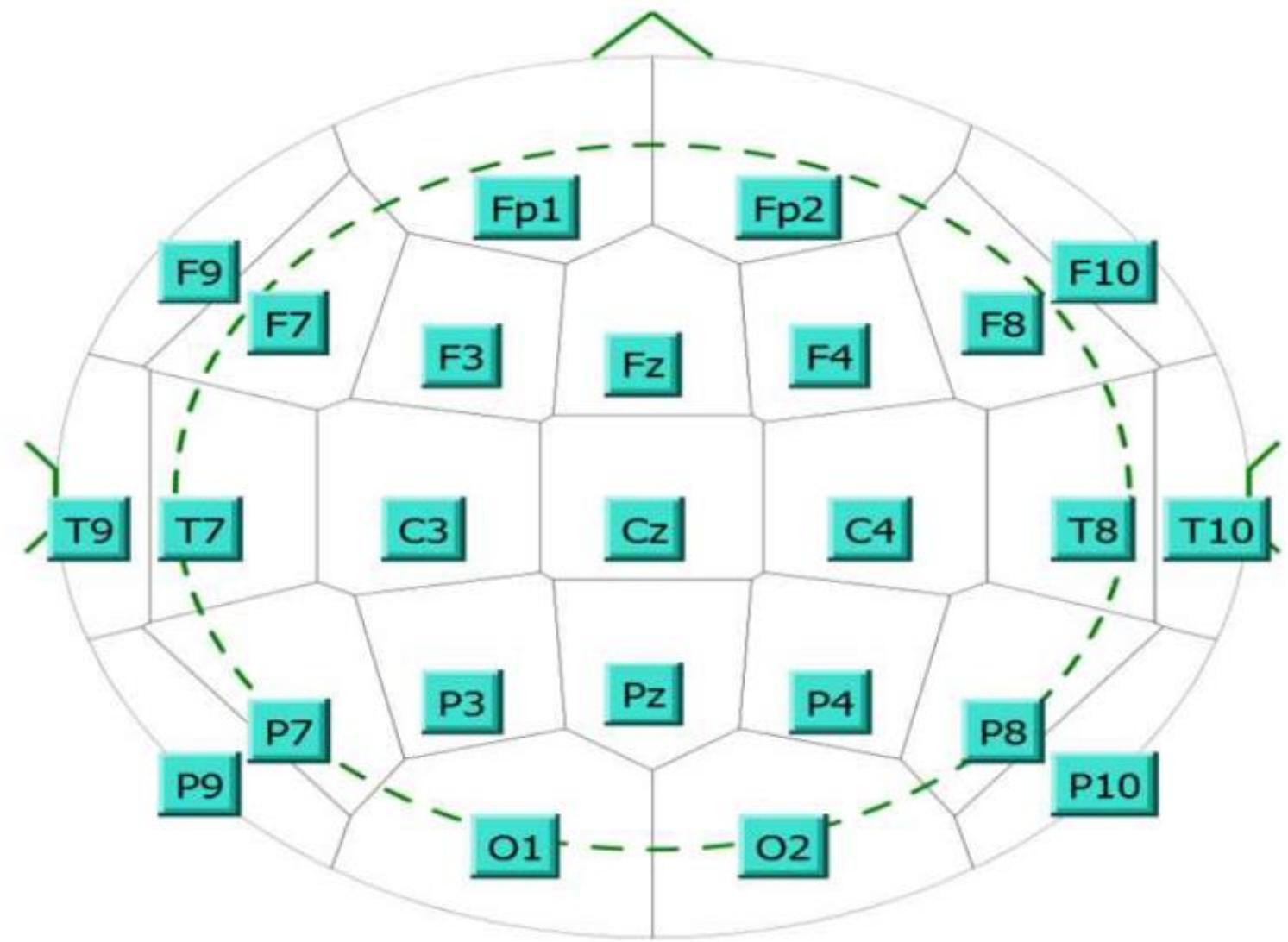

Systém rozložení elektrod 10/20

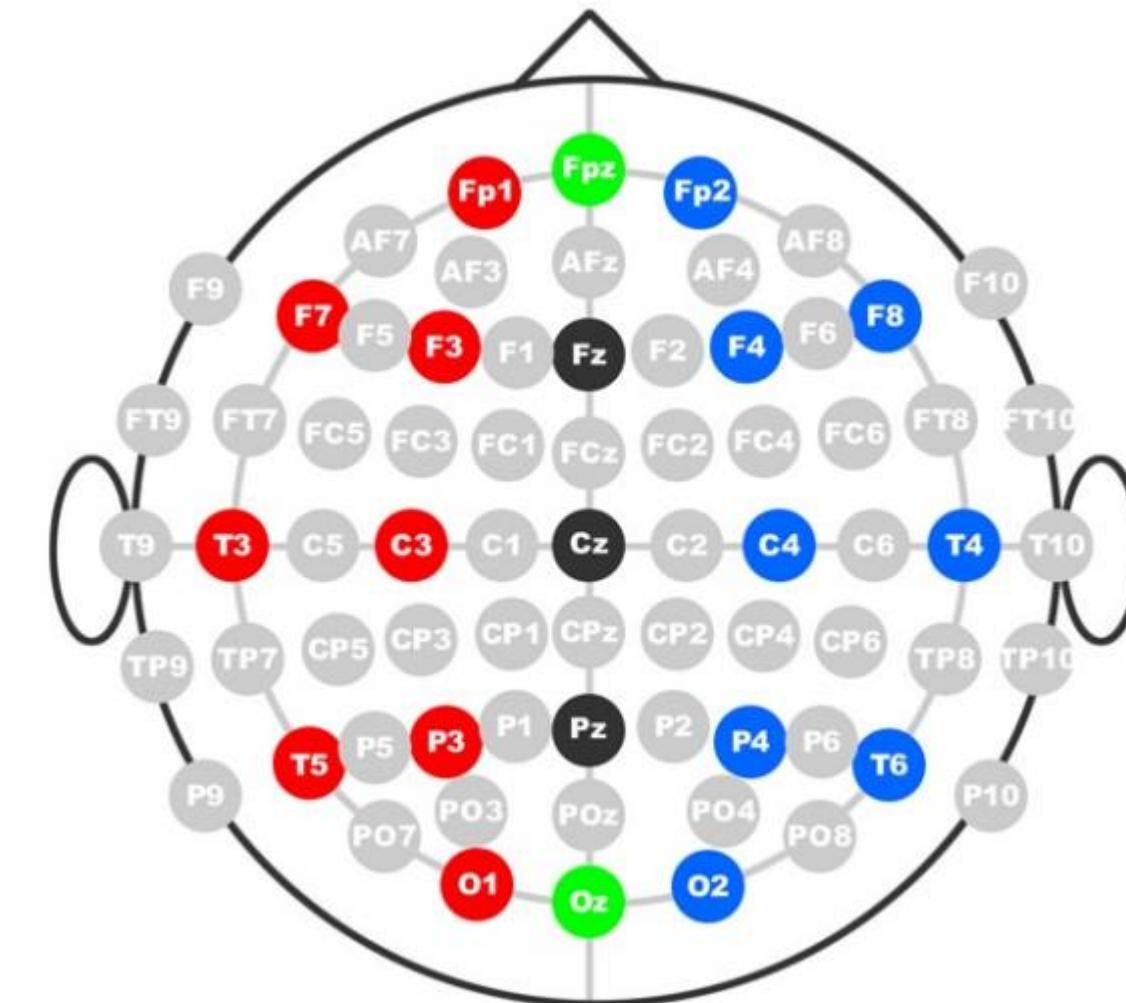

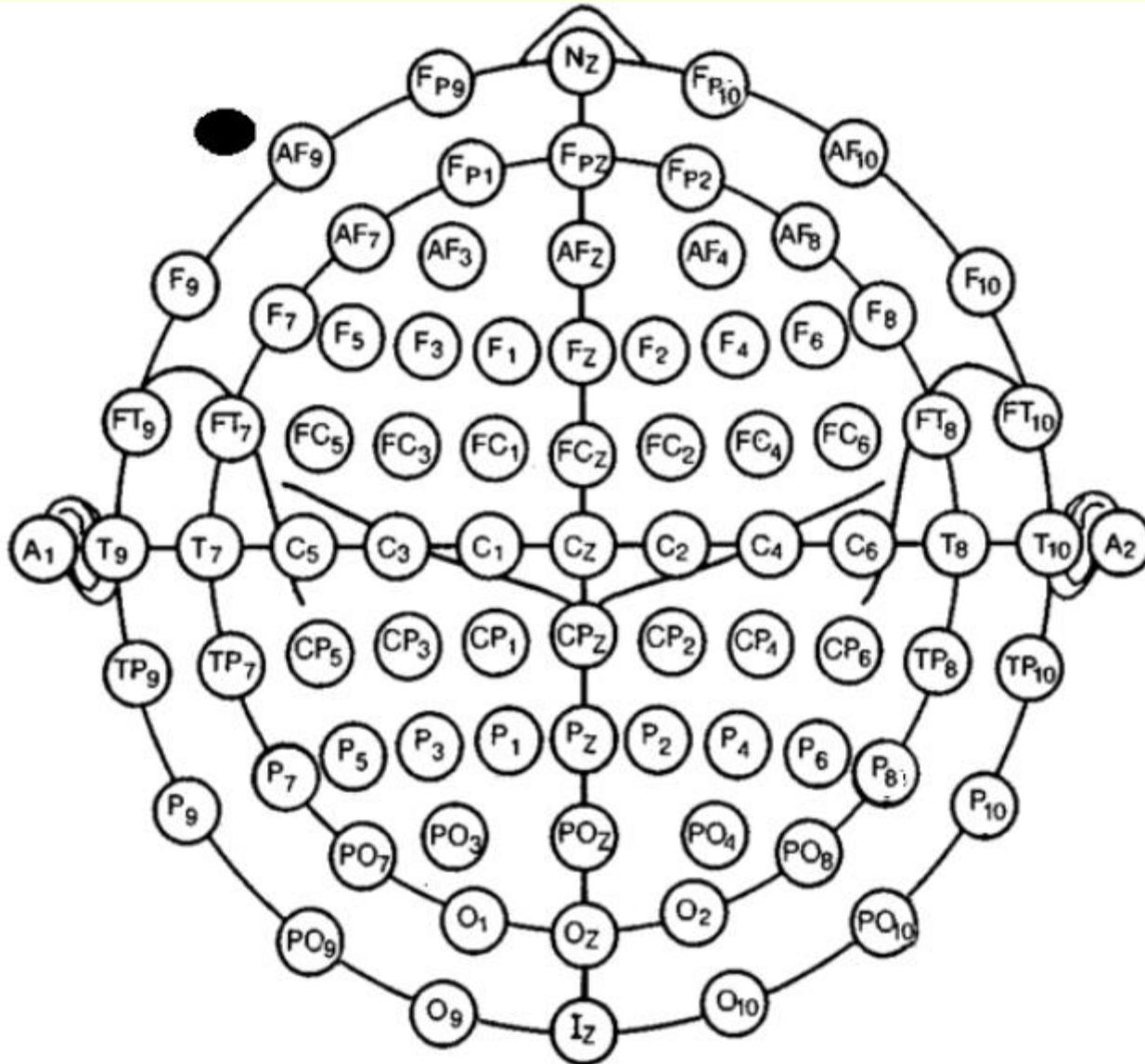
Systém rozložení elektrod 10/20

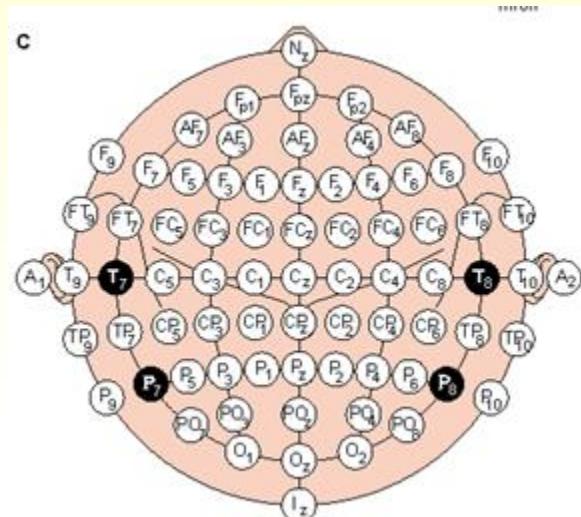

Systém rozložení elektrod 10/10

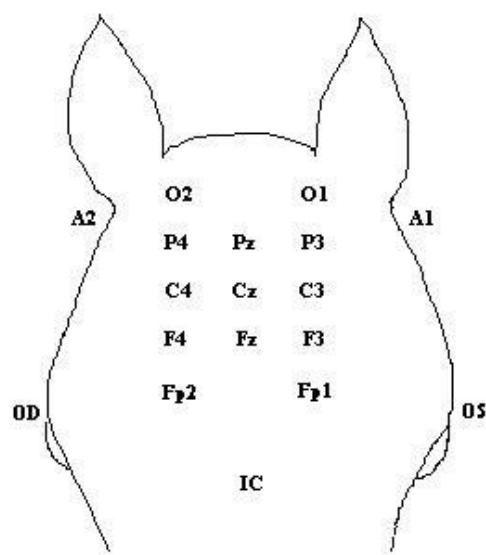

Systémy rozložení elektrod

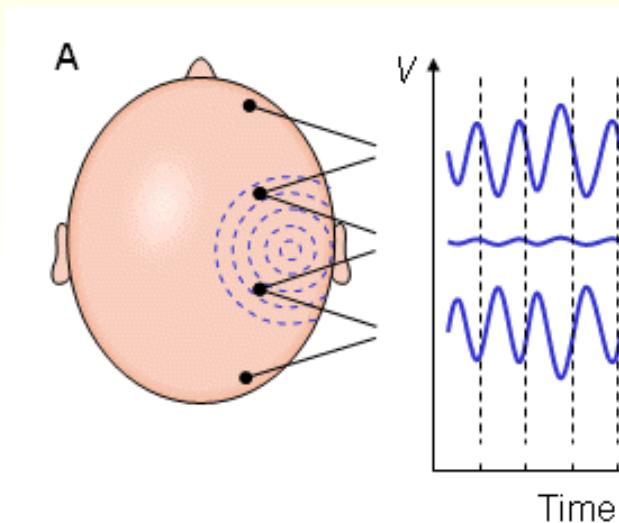

100 kanálový systém BrainScope

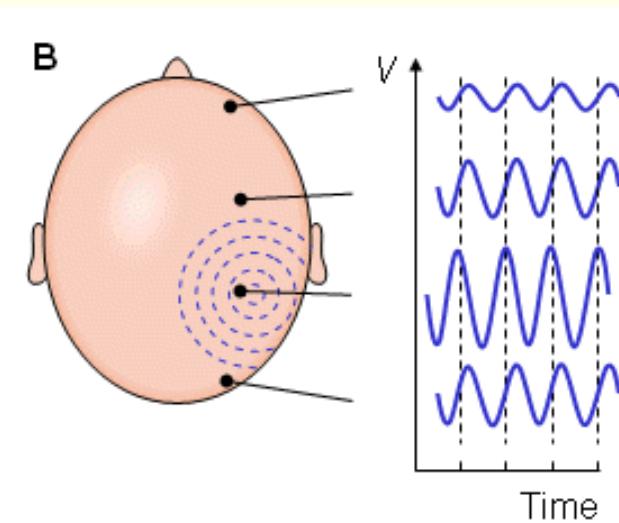

Základní typy zapojení

- (A) Bipolární

- (B) Referenční

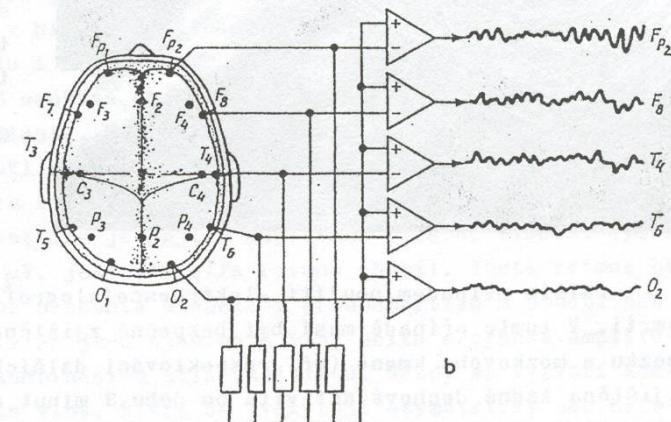
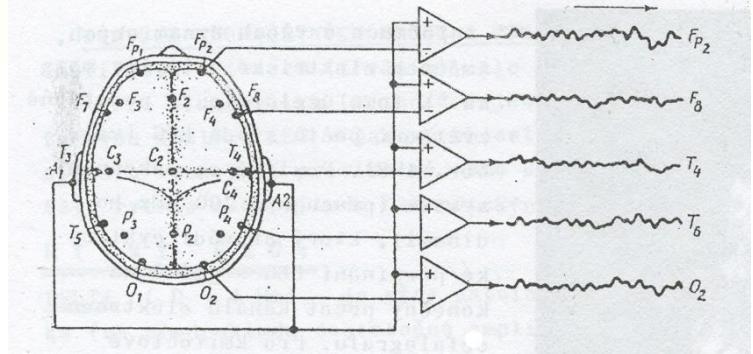
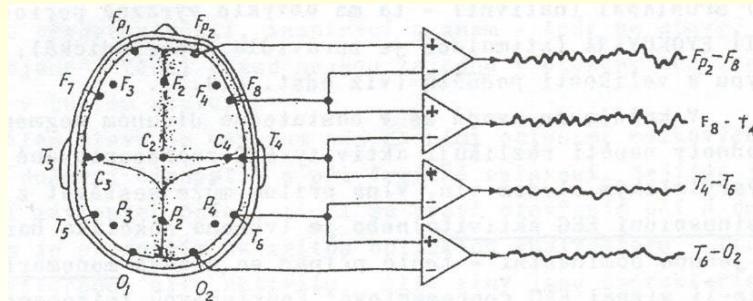
bipolární – určuje pouze relativní amplitudy a polarity; víceznačné ploché křivky; odolnější na artefakty; umožňuje přesnou lokalizaci ložiska

referenční – větší vlny, větší dynamika; horší lokalizace než u bipolárního zapojení; kontaminace referenční elektrody

Co je výhodnější? Není jednoznačné

Základní typy zapojení

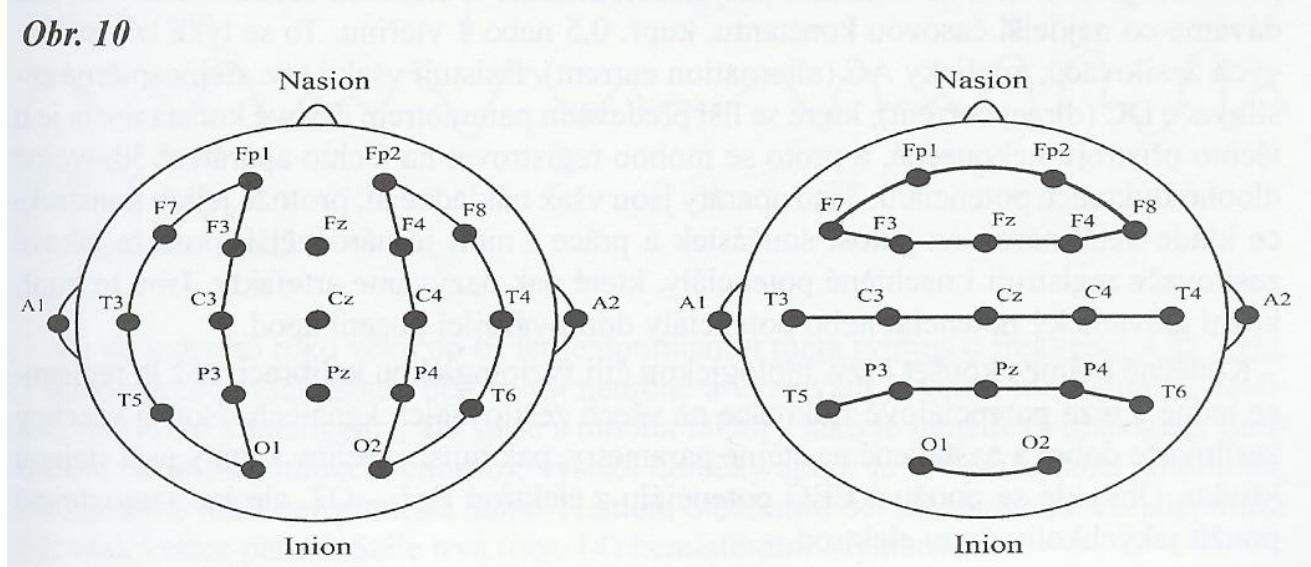
- (A) Bipolární
- (B) Referenční
- (C) Zprůměřovaný

Základní druhy bipolárních zapojení

- longitudinální
- transverzální

Obr. 10

Požadavky na metodologicky správné zapojení

- American Electroencephalographic Society: Guideline:
- použití standardních zapojení
  - referenční
  - bipolární longitudinální
  - bipolární tranzversální
- + další s ohledem na specifické potřeby laboratoře
- ... vedení vodičů, ... fotostimulace, hyperventilace

Požadavky na EEG přístroj (AES)

- frekvenční obsah
  - spontánní EEG (0-70 Hz)
  - evokované potenciály (potenciály mozkového kmene až do 3 kHz)
- spodní hranice vzorkovací frekvence $f_{vz}=200$ Hz
- mezní frekvence HP je 0,5 Hz
- mezní frekvence DP je 70 Hz
- síťový filtr používat minimálně
- dynamický rozsah $\pm 500 \mu\text{V} \Rightarrow$ (kvantování na 12 bitů)
- minimální počet kanálů je 8

Hodnocení EEG a způsoby zobrazení

- nativní záznam
- aktivační metody
- celkem alespoň 20 min

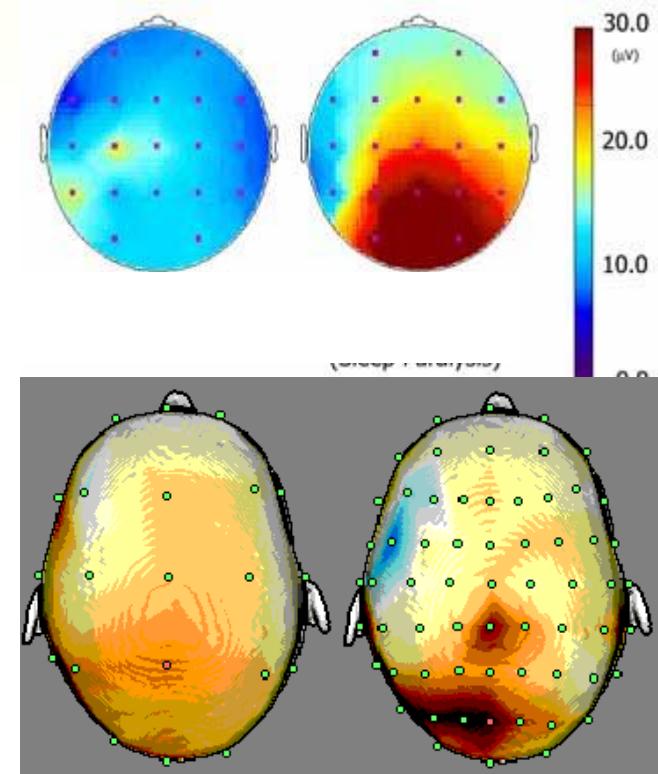
Aktivační metody

- hyperventilace
- fotostimulace
- spánková deprivace
- ...

Hodnocení EEG a způsoby zobrazení

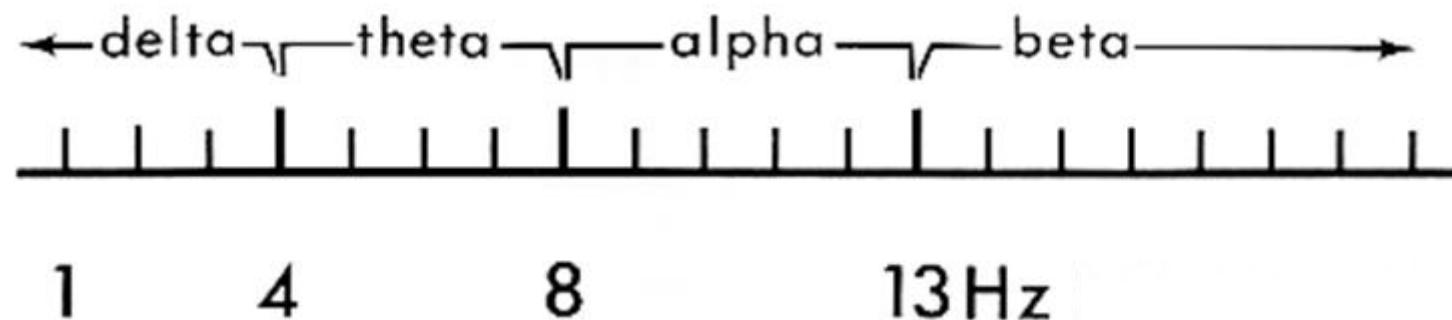
- nativní záznam
- aktivační metody
- celkem alespoň 20 min

- časová oblast
- frekvenční oblast
- mapování

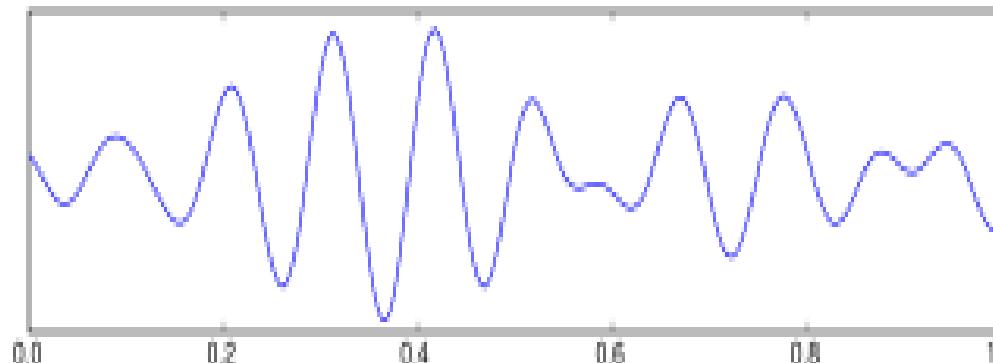
Hodnocení EEG v časové oblasti

- morfologie (tvary) vln
- amplituda
- frekvence
  - rytmická aktivita se klasifikuje jako
    - Delta - do 4 Hz
    - Theta - 4 - 8 Hz
    - Alpha - 8 - 13 Hz
    - Beta - 13 - 30 Hz

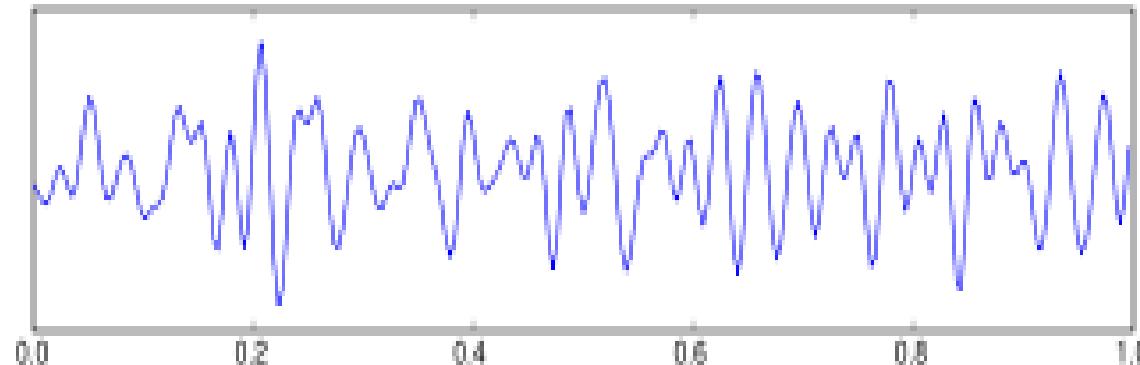
Alfa vlny

- Charakteristika:
  - frekvence: 8 -13 Hz
  - amplituda: 20 - 100 μ V
- Lokalizace: okcipitálně
- Stav: relaxované bdění
  - alfa vlny nejsnáze pozorujeme v klidu, v sedě, se zavřenýma očima (u některých lidí to nefunguje)
  - při otevření očí dochází k potlačení alfa aktivity

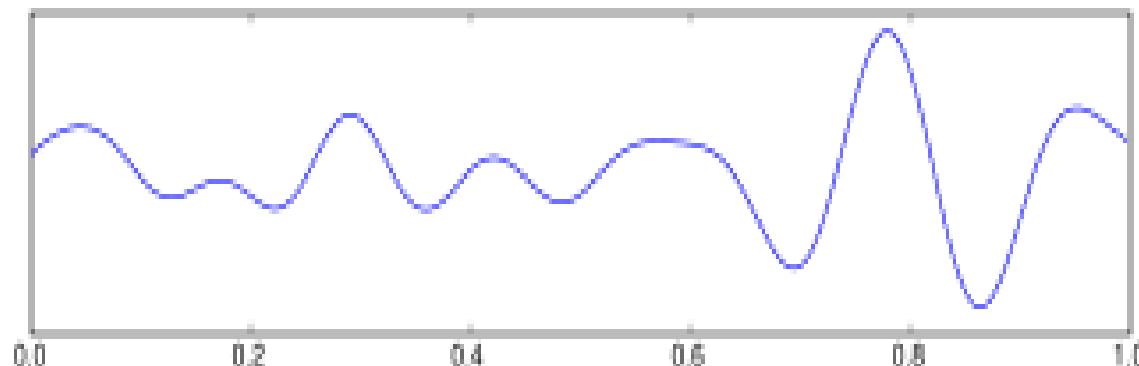
Beta vlny

- Charakteristika:
  - frekvence: 14-30 Hz
  - amplituda: 2-20 μ V
- Lokalizace: frontálně
- Stav: duševní aktivita
  - nejčastější vlny

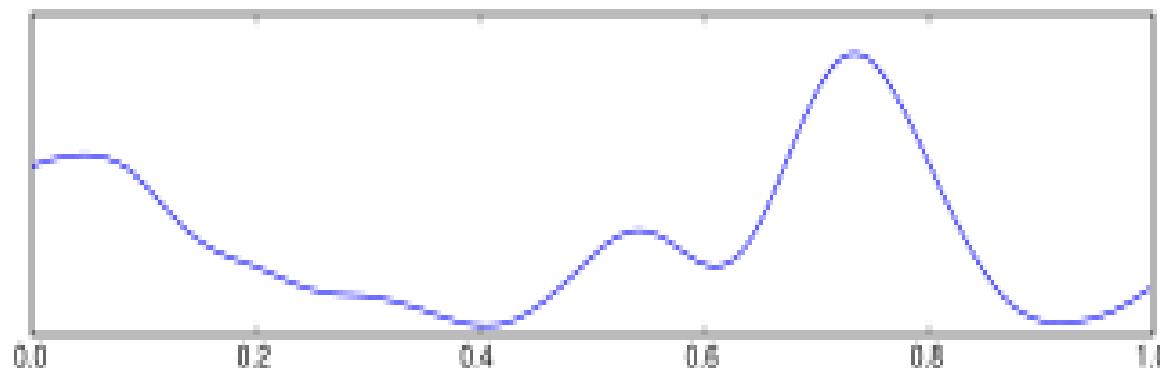
Theta vlny

- Charakteristika:
  - frekvence: 4 - 8Hz
  - amplituda: 20 - 100 μ V
- Lokalizace: frontálně, centrálně
- Stav: usínání
  - běžnější u dětí
  - některé studie uvádí vztah k emocím

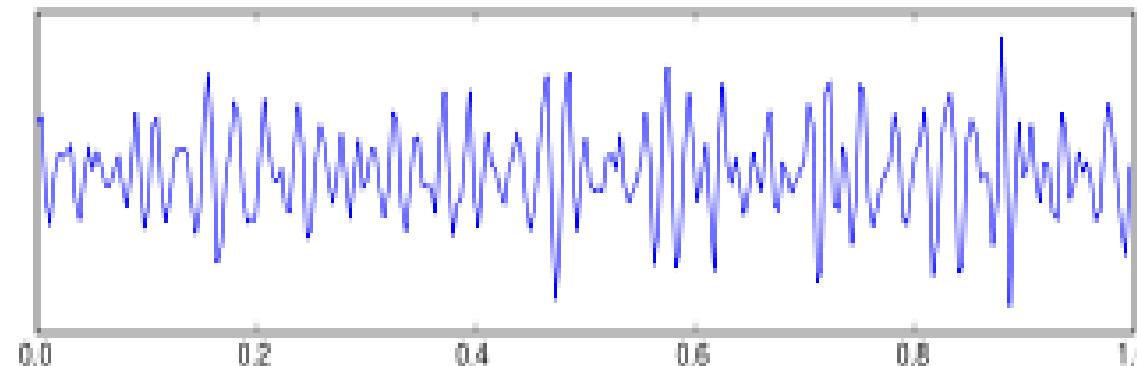
Delta vlny

- Charakteristika:
  - frekvence: .5 – 4 Hz
  - amplituda: 20 – 200 μ V
- Stav: spánek
  - u většiny lidí v hlubokém spánku
  - abnormální chování mozku, tumor, ...

Gama vlny

- Charakteristika:
  - frekvence: 30-50 (70) Hz
  - amplituda: 3-5 μ V
- Lokalizace: centrálně, okcipitálně
- Stav: volní pohyb, myšlení
  - předmětem výzkumů

Méně běžné vlny

- **Mu vlny:**
  - frekvence: 8-13Hz
  - lokalizace: centrálně
  - stav: zvýšená pozornost
    - ostré špičky se zakulacenou spodní částí
- **Lambda vlny:**
  - amplituda: 20-50 μ V
  - trojúhelníkový tvar

Normální EEG

Ontogeneze

- 0 - 1 nepravidelná delta
- 1 - 3 dominantní théta 4-7 Hz
- 3 - 6 prealfa v pásmu théta vln 6-8 Hz
(tlumení otevřením očí)
- 5 - 7 objevuje se alfa

Normální EEG v dospělosti

- základní rytmus - alfa aktivita (8-13 Hz, ampl. 30-80 μ V)
- alfa aktivita - vlastnost zdravého, bdělého, zralého mozku při zavřených očích
- mírná asymetrie - ascendenta strmější než descendenta
- při mentální zátěži větší symetrie

Normální EEG – typy vln

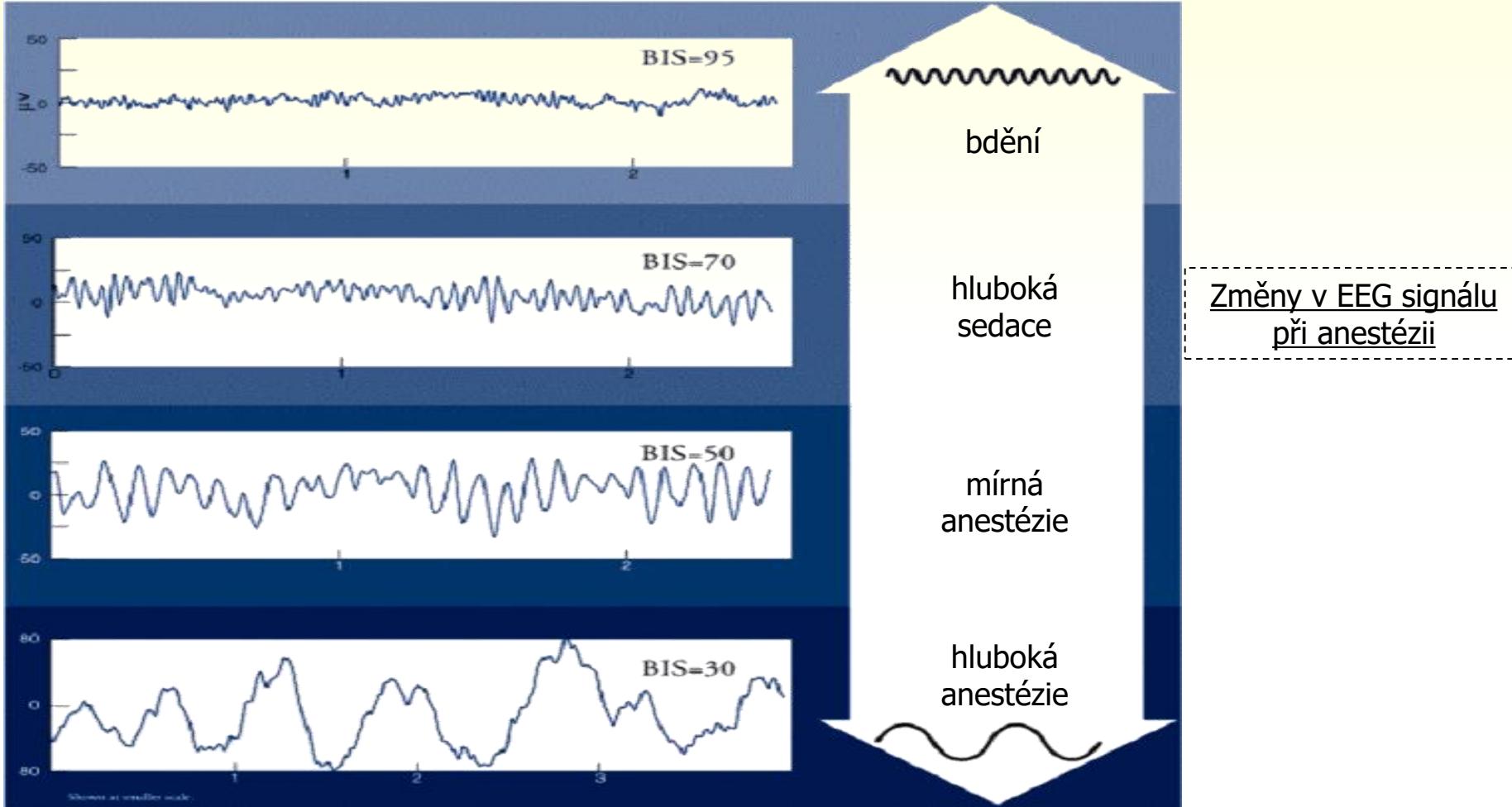
Rytmus	Frekvence (Hz)	Amplituda (uV)	Stav & Lokatizace
Alpha(α)	8 – 13	50 – 100	dospělí, relaxované bdění, zavřené oči. okcipitálně
Beta(β)	14 - 30	20	dospělí, duševní aktivita frontálně
Theta(θ)	4 – 7,5	nad 50	děti, dospělí při usínání, úzkost frontálně, centrálně
Delta(δ)	0,5 – 3,5	nad 50	spánek

Analýza EEG v neurologii

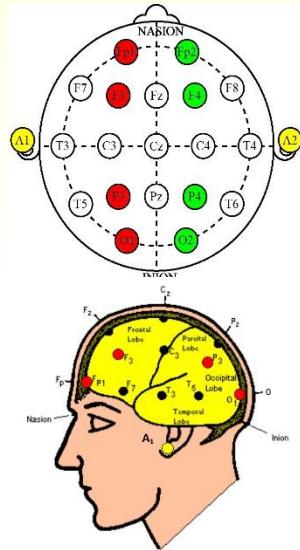
3 hlavní oblasti zájmu:

- spontánní nezáchvatovitá aktivita (neparoxysmální, background)
- spontánní záchvatovitá aktivita (paroxysmální)
- evokované potenciály

Monitorování hloubky anestézie

Laboratoř

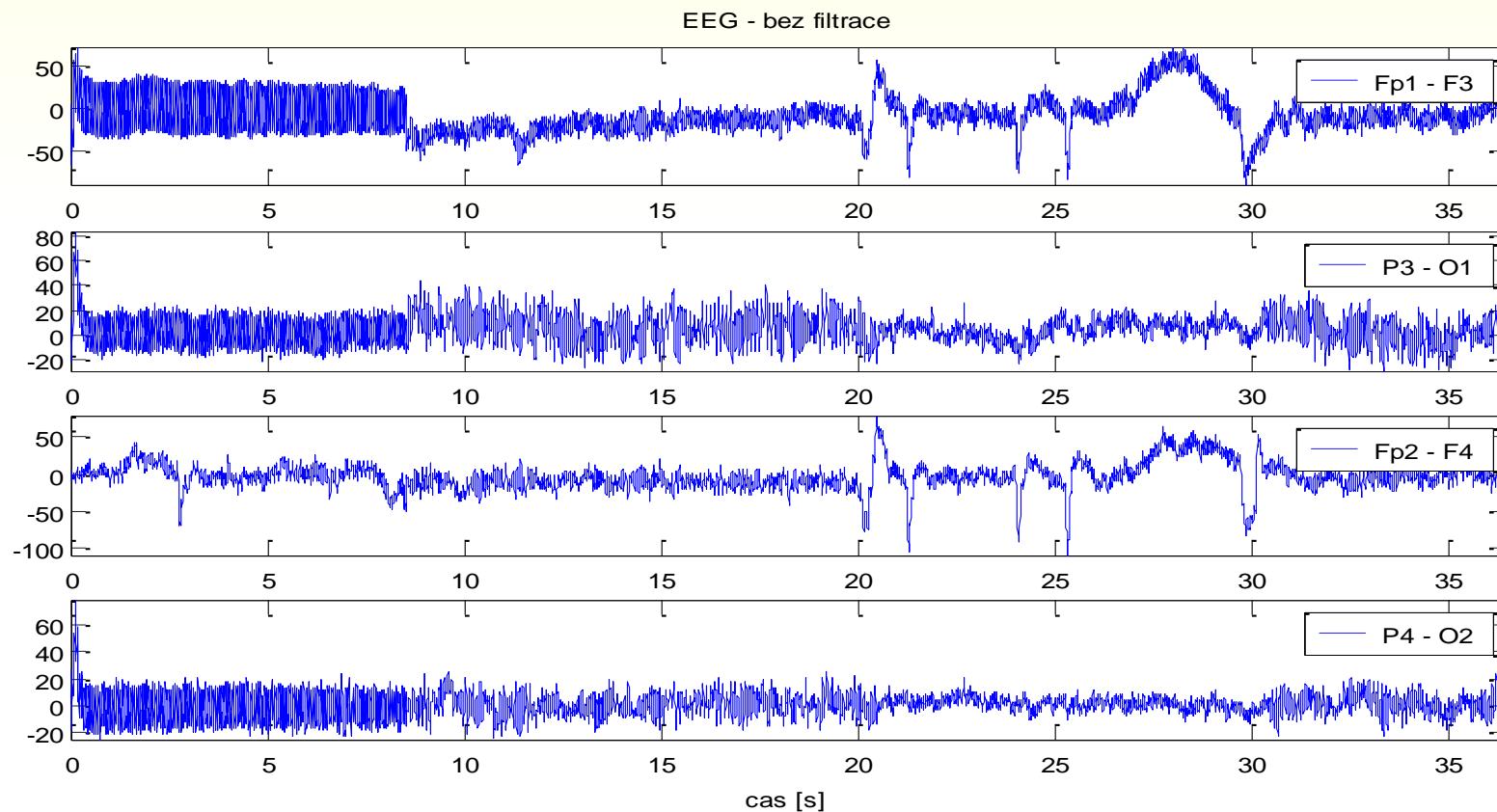
Struktura dat: $f_s=200$ Hz

1. sloupec ... Fp_1-F_3 [μ V] - levý frontál
2. sloupec ... P_3-O_1 [μ V] - levý okcipitál
3. sloupec ... Fp_2-F_4 [μ V] - pravý frontál
4. sloupec ... P_4-O_2 [μ V] - pravý okcipitál

Laboratoř

1. Zobrazení EEG svodů v časové oblasti

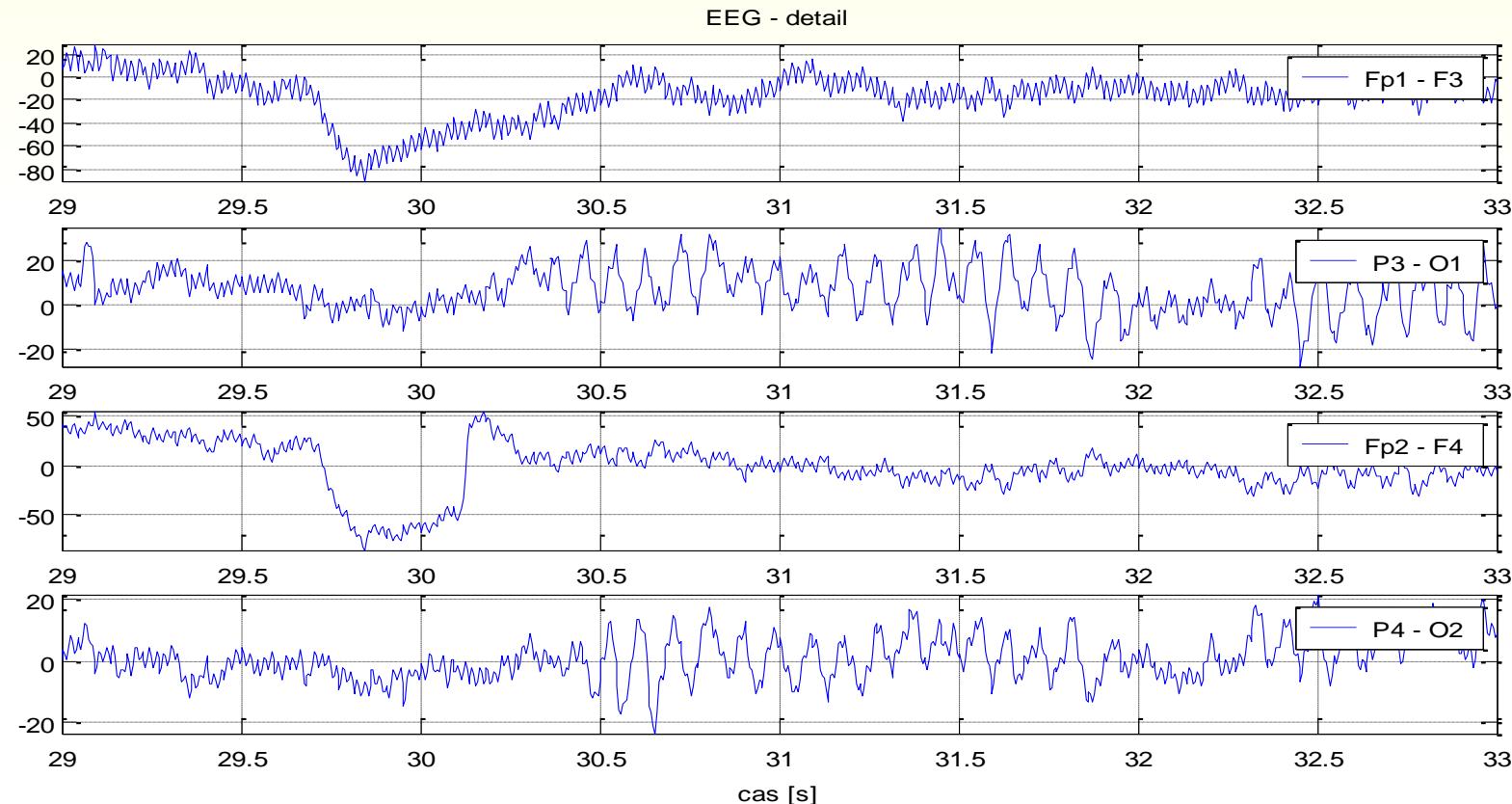
$fs = 200$;

Laboratoř

2. Zobrazení časových detailů,
např. přechod otevřené-zavřené očí

zac=29;
kon=33;
eeg_det=eeg(zac*fs:kon*fs,:);

Laboratoř

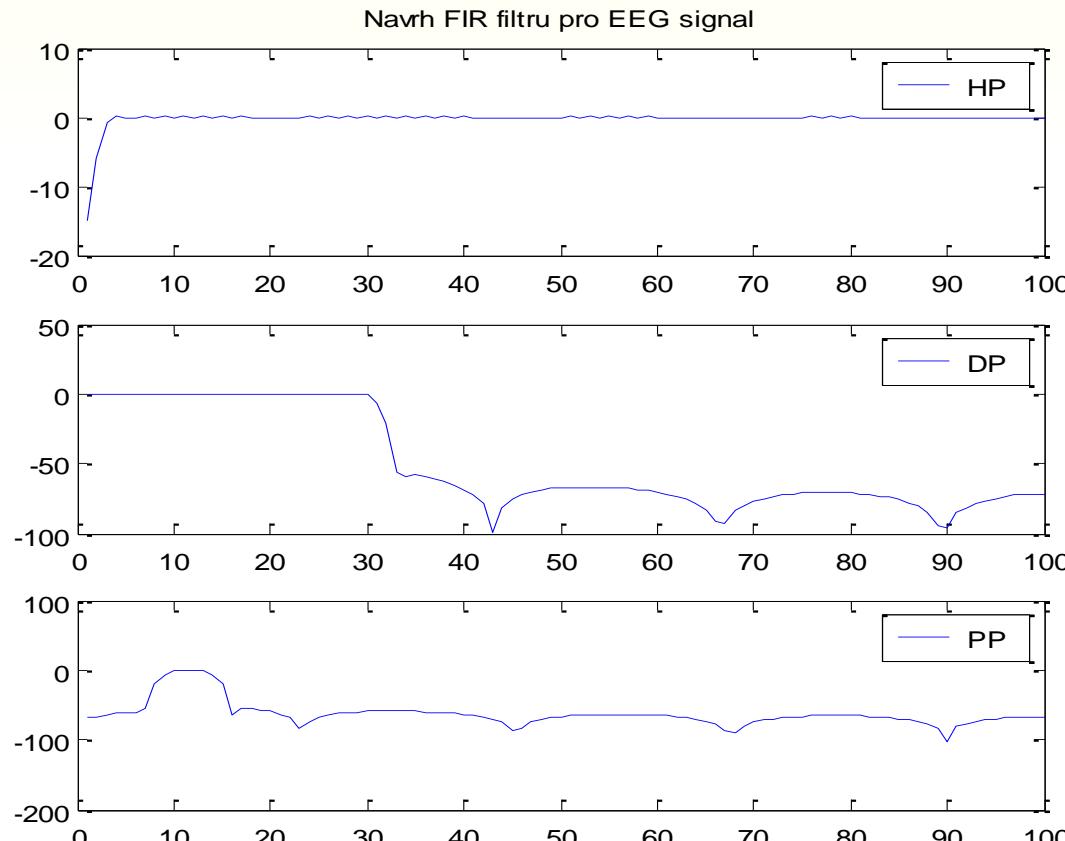
3. Návrh filtrů pro potlačení nf a vf rušení

N=190;

b_hp = fir1(N,2*1/fs,'high');

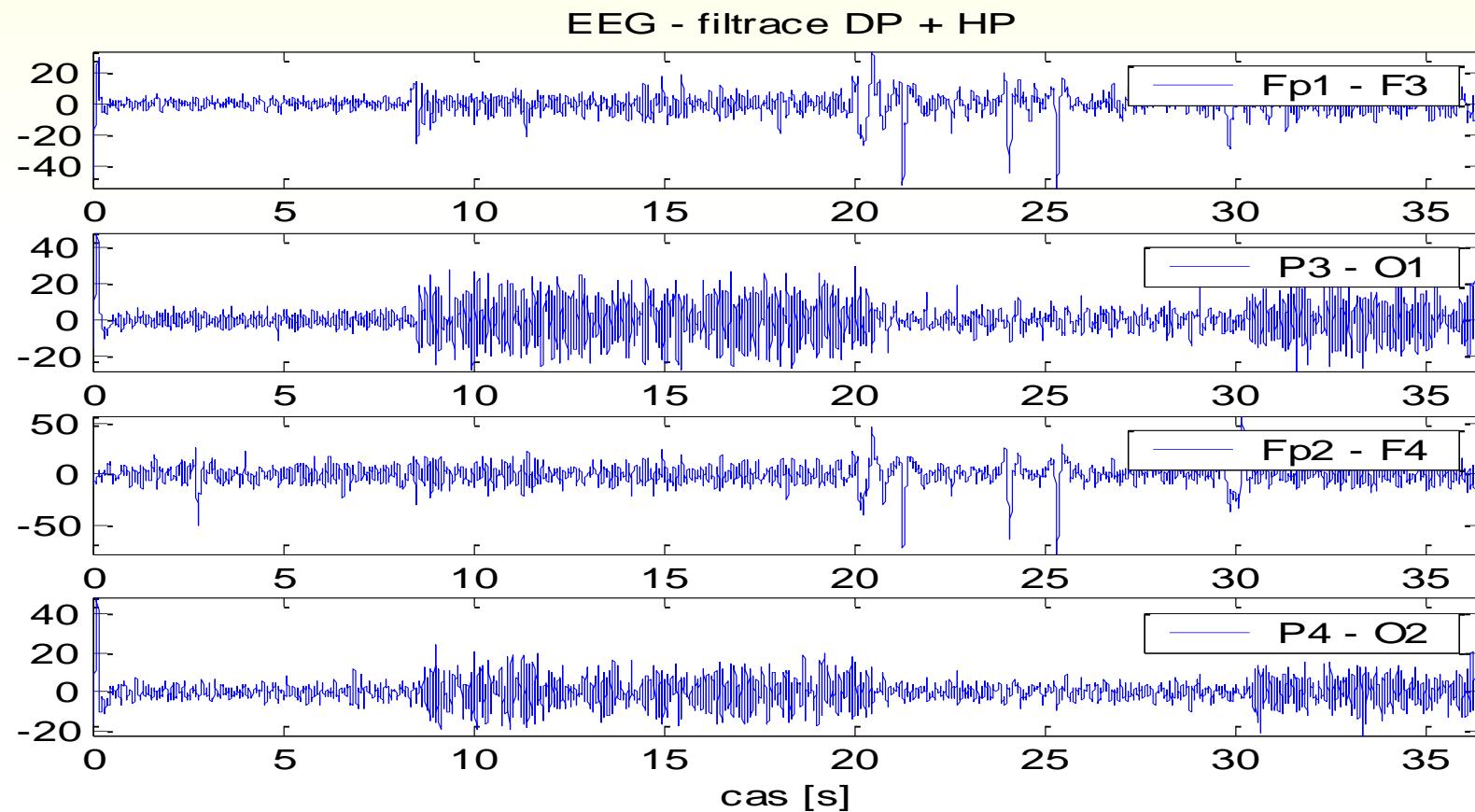
b_dp = fir1(N,2*30/fs);

b_pp = fir1(N,[2*8/fs 2*13/fs],'bandpass');

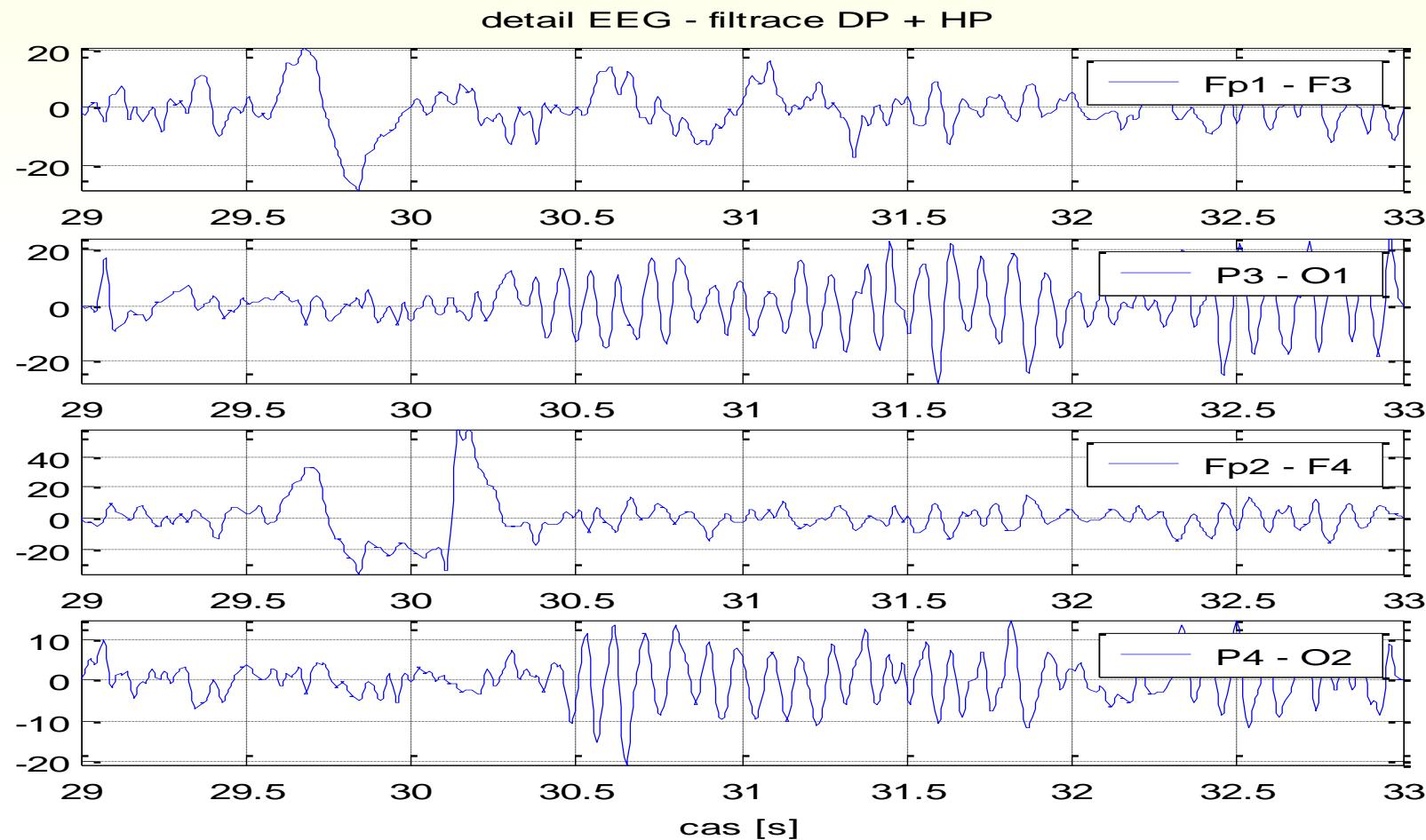
Laboratoř

4. Zobrazení filtrovaných signálů

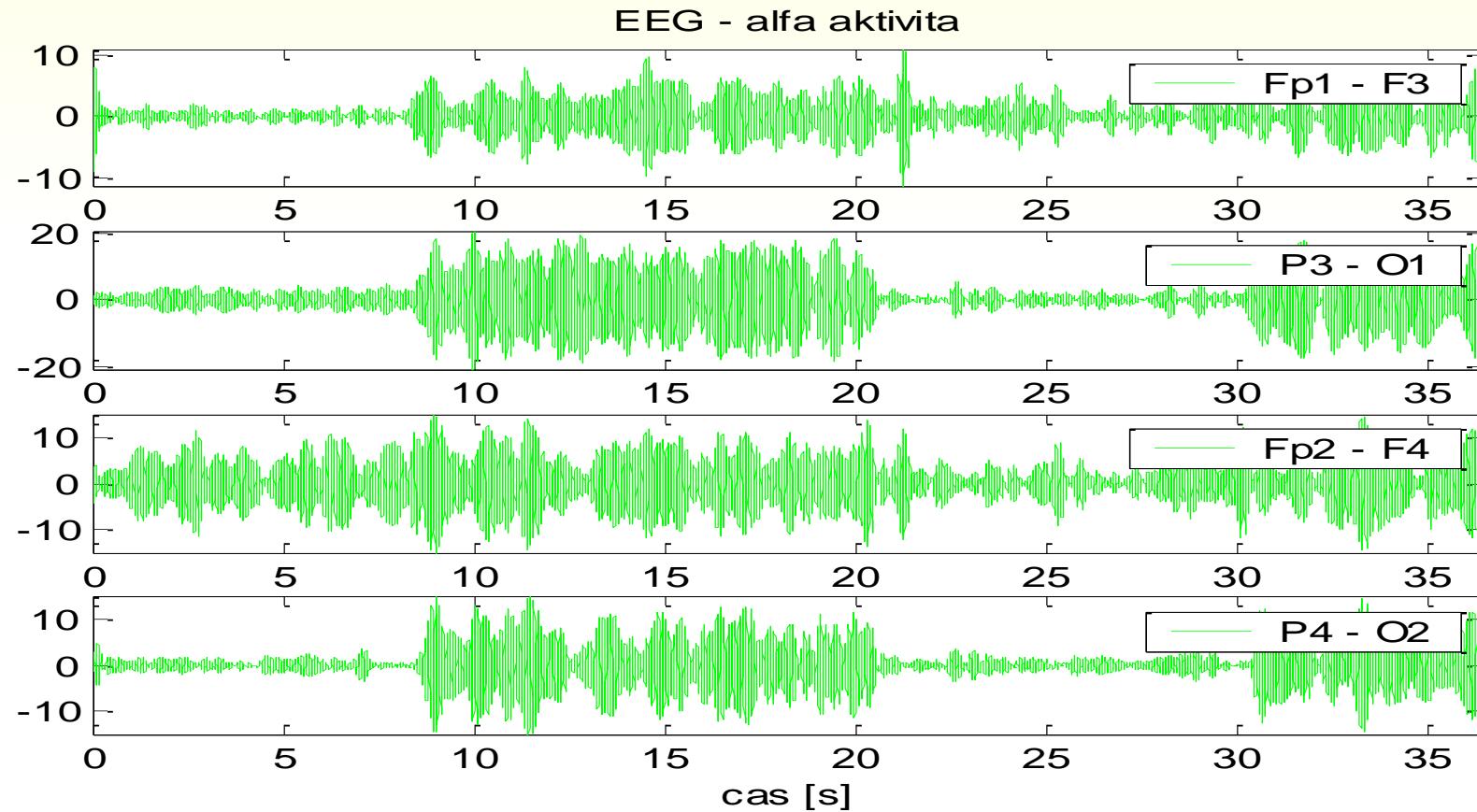
Laboratoř

4. Zobrazení detailů filtrovaných signálů

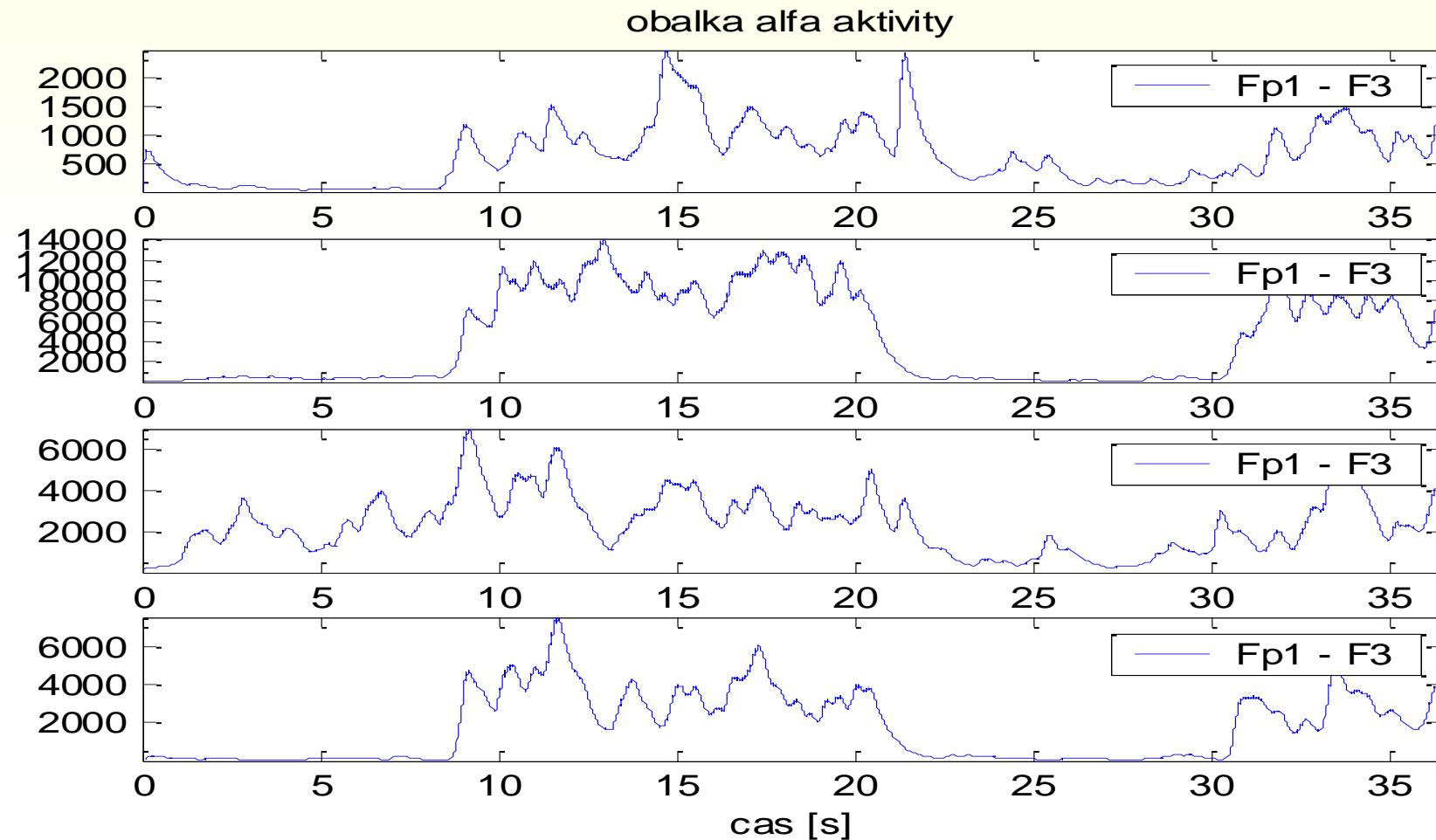
Laboratoř

5. Filtrace pásma alfa

Laboratoř

5. Zobrazení obálky alfa aktivity

Spektrální a korelační analýza

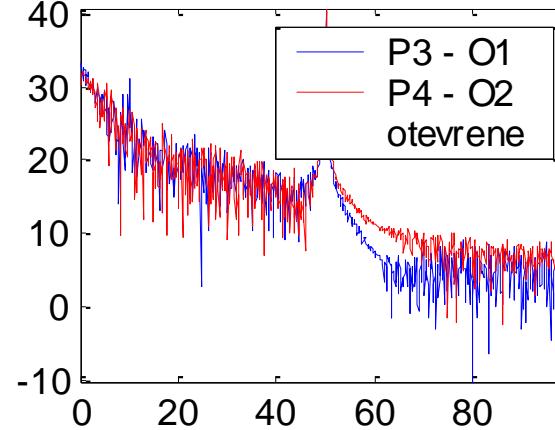
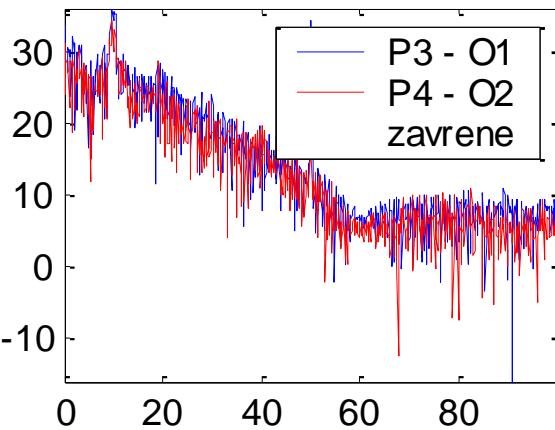
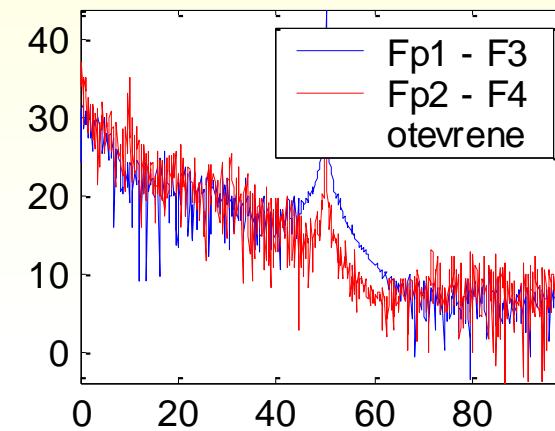
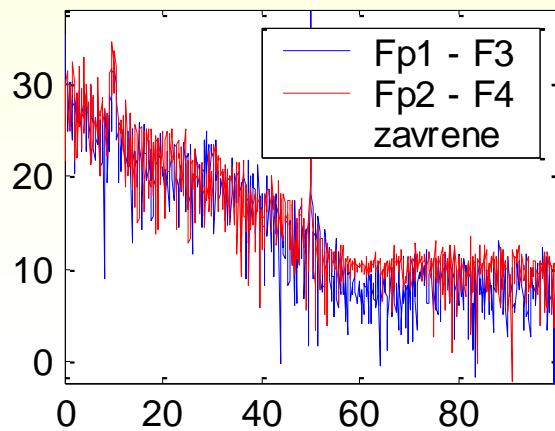
Výkonová a vzájemná spektrální hustota

- PSD = $\text{FT}\{acf\}$
- CSD = $\text{FT}\{ccf\}$

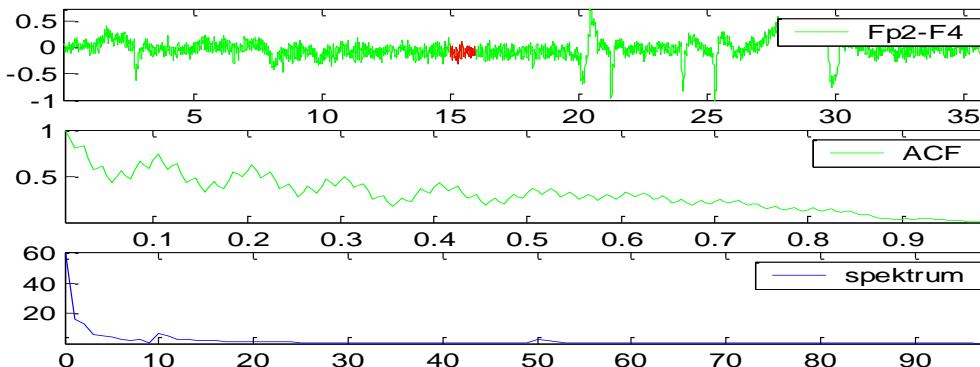
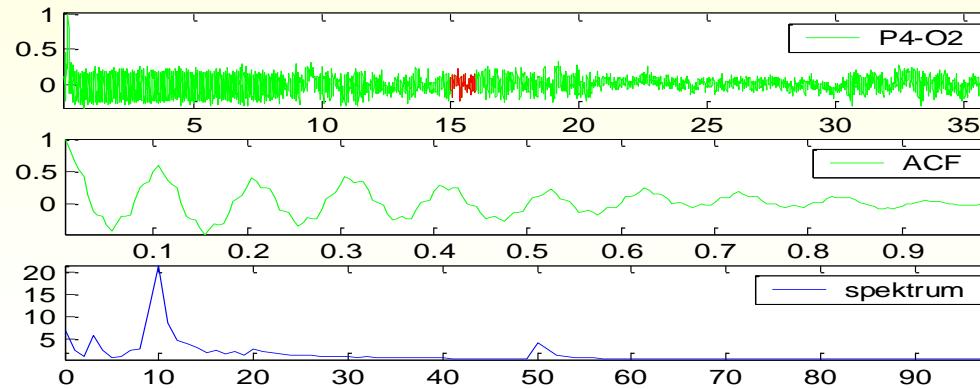
```
% vypocet korelace ve spektral.oblasti
function [R]=korelace(x,y);
if nargin == 1, y = x; end;
x=x(:)'; y=y(:)'; M=length(x); N=length(y);
X= fft(x,2*M);
Y= fft(y,2*N);
CCF = real(ifft(X.*conj(Y)));
R=CCF(1:fix(length(CCF)/2));
R=R/R(1);
```

Spektrální a korelační analýza

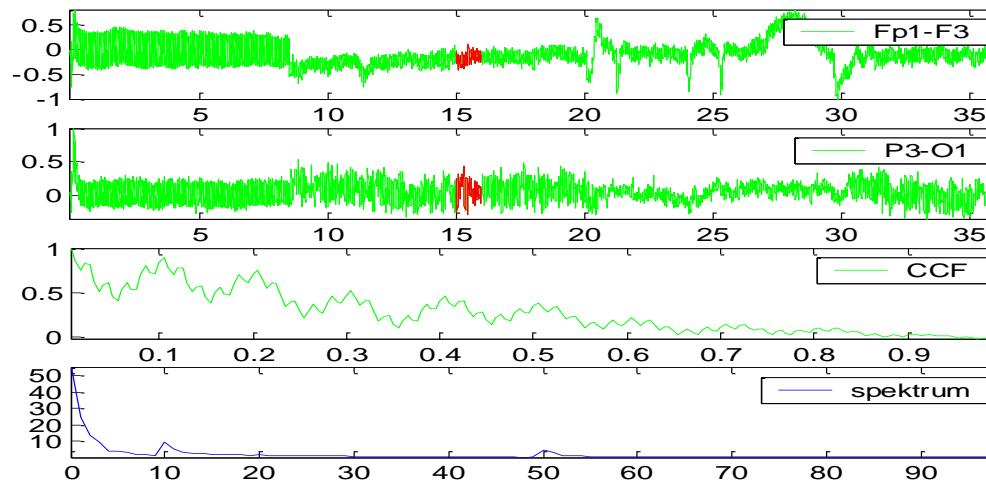
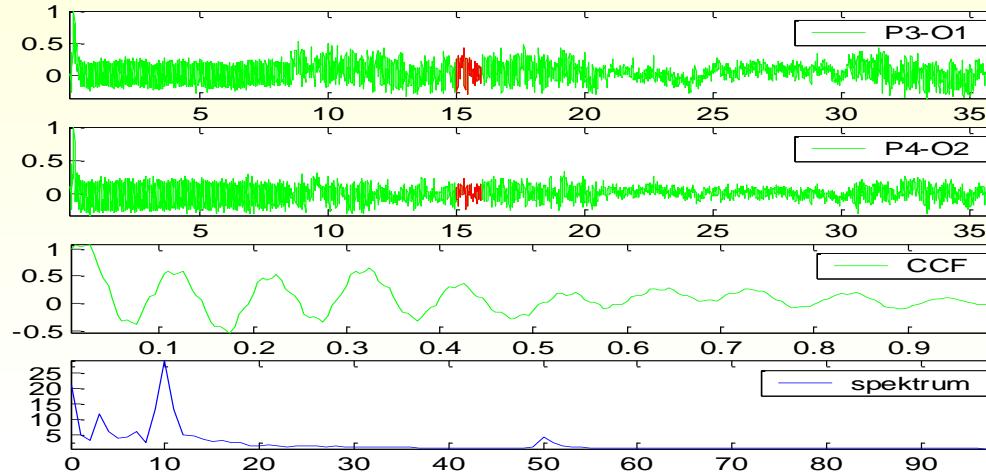
Spektra nefiltrovanych EEG signálů

Spektrální a korelační analýza

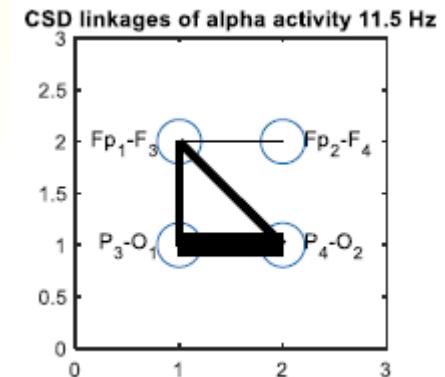

Spektrální a korelační analýza

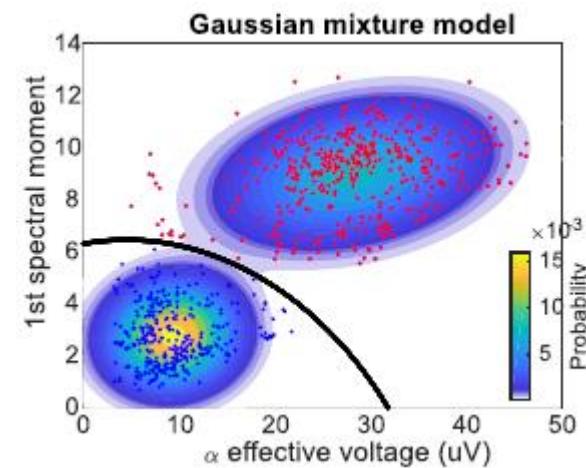
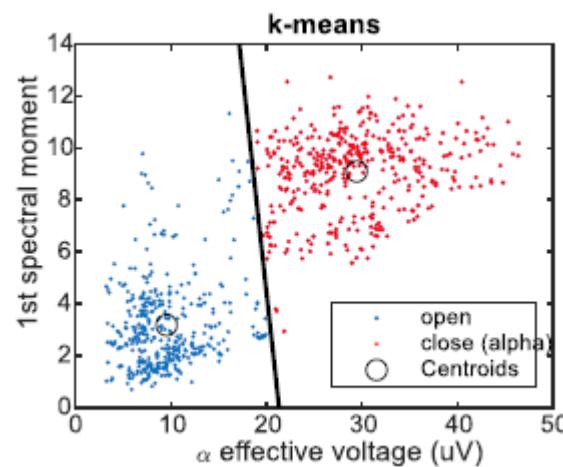
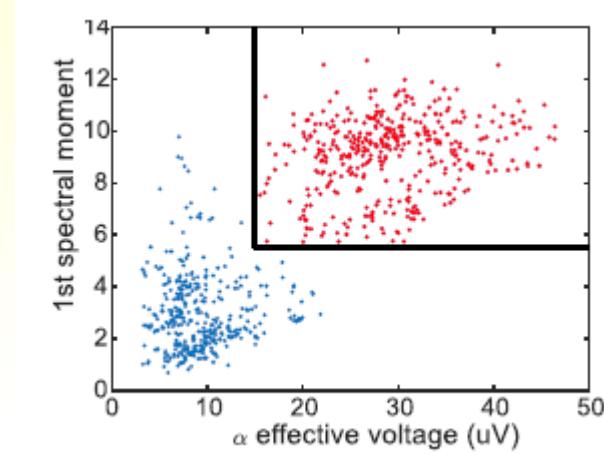
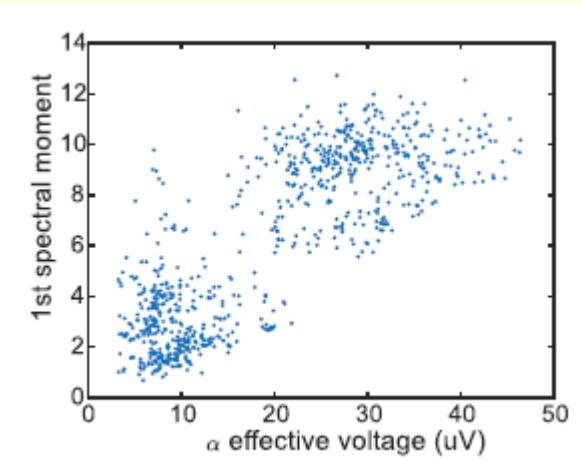

Spektrální a korelační analýza

Směr	CSD konektivita (%)
F-F	
F-O	
F-O kontra.	
O-O	

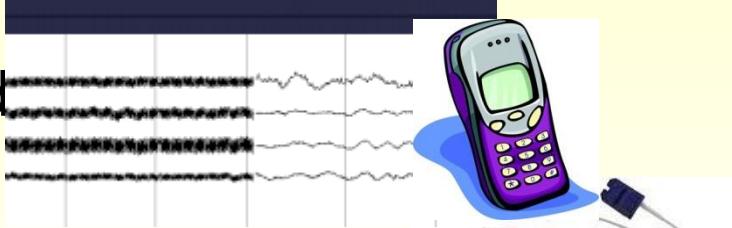
Klasifikace v EEG

Artefakty v EEG

Artefakty z prostředí

Síťový artefakt

Artefakty z přístroje

Elektrodový artefakt

Solný můstek

Artefakty z pacienta

EKG artefakt

EKG artefakt z kardiostimulátoru

Pulsový artefakt

Svalový artefakt

Oční artefakt z vertikálních pohybů bulbů

Oční artefakt z horizontálních pohybů bulbů

Oční artefakt při protéze bulbu

Oční artefakt při alfa atenuační reakci

Artefakt z pocení

